

ויקרא, המדור - הגיגים, ד"ר חזות גבריא

אתה קראת לי!

על הפסוק הפותח את פרשתנו: וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְקֹנֵק אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר, כּוֹתֵב רִשׁוּי עַל אֶתֶר:

ויקרא אל משה - לכל דברות ולכל אמירות ולכל צוויים קדמה קריאה, לשון חבה, לשון שמלאכי השרת משתמשים בו, שנאמר (ישעיה ו ג) וקרא זה אל זה....

כידוע חלקו רבותנו באשר לדרך בה ניתנה תורה: "א"ר יוחנן משום רבי בנאה: תורה - מגילה מגילה ניתנה, שנא': אז אמרתי הנה באתי במגילת ספר כתוב עלי; ..", (בבלי, גיטין ס, א).

בשיטת רבי יוחנן, התורה הינה אוסף של נבואות למשה, המתחילות בלשונות פנייה שונים: אמירה, דיבור וצווי. משה גזו נבואות אלו כל אחת בשעתה, עד ש'הדביקו' בלשון התלמוד סמוך למותו, ליחמשה חומשי תורה: וַיִּכְתֹּב מֹשֶׁה אֶת־הַתּוֹרָה הַזֹּאת וַיִּתְּנָהּ אֶל־הַכֹּהֲנִים בְּנֵי לֵוִי הַנִּשְׂאִים אֶת־אֲרוֹן בְּרִית יְקֹנֵק וְאֶל־כָּל־זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל: (דברים לא, ט). תוכן הנבואות, ניסוחן ומקומן, נקבע ונחתם על ידי הקב"ה. סדר הכתיבה אינו חופף את סדר ההתנבאות, ומכאן ש"אין מוקדם ומאוחר לתורה".

האם המשפט הפותח את הנבואה, כגון: 'וידבר השם אל משה', היה חלק מן הנבואה או שהתווסף על ידי משה? הואיל ויש הבדל למשמעות הנבואה גם על פי נוסח פתיחתה (אמירה, דיבור או צווי), יש להניח כי גם מסר זה התקבל במסגרת הנבואה. המשפט: וַיִּקְרָא אֶל־מֹשֶׁה וַיְדַבֵּר יְקֹנֵק אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לֵאמֹר, הוֹכֵתֵב **אם כן על ידי הבורא ומשה הקטין את האות אלה על דעתו.** אמירתו המפורשת של הקב"ה: וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עֲנֵנִי מֵאֵד מְאֹד מְכַלֵּ הָאָדָם אֲשֶׁר עַל־פְּנֵי הָאָדָמָה, מייצרת למעשה את פעולת ההקטנה של האות על ידי הקב"ה כרמזו וכעדות לצניעותו הרבה של משה.

לפסוק הפותח את פרשתנו ייחודיות כפולה: הקונטקסט והניסוח. משה לא היה יכול לבא אל אהל מועד, אל המקום אשר שם האלוקים אלא רק בקריאה שיקרא אותו, שכבר נאמר לו (שמות כה, כב)- "וּנְוַעַדְתִּי לְךָ שֶׁמִּדְבַרְתִּי אֵתְךָ מֵעַל הַכְּפֹרֶת". מעשה המשכן הסתיים, כבוד השם שוכן באוהל, ומשה לא מעז מעצמו להיכנס אל הקודש עד לקריאת הזימון. אלא שפסוקנו מיוחד בכך שיש בו הפרדה מפורשת בין הזימון לדבור. יש בו גם זימון (ויקרא) וגם דיבור (וידבר). מכאן למד המדרש (ספרא ויקרא - דבורא דנדבה, א, א) **בניין אב** לכל הדיבורים, האמירות, והצוויים שבתורה, וזהו המקור לדברי רש"י הנ"ל.

hazutg@gmail.com